

Breda (gemeente)

Breda (uitspraak (info / uitleg)) is een gemeente in de provincie Noord-Brabant in Nederland. De hoofdplaats van deze gemeente is de stad Breda.

1 Symboliek

- Het wapen van Breda bestaat uit drie witte Andreaskruisen, twee boven en één in het midden eronder in een rood schild. Het schild wordt van achter vastgehouden door een engel en aan de zijkanten twee gouden leeuwen. Het geheel rust op een burcht (zie infobox rechtsboven). Het Andreas- of schuinkruis is het oudste gedragen hertogelijke ambtsteken in Brabant, speciaal gedragen door zogenoemde 'kasteleins'. Sinds 1203 voerde de Heer van Breda in drievoud als heerlijke versie dit teken.^[1]
- De vlag van Breda heeft een rode achtergrond met de drie witte Andreaskruisen.
- De lokale stadshymne van Breda is sinds 1991 De Paarse Heide.

2 Geschiedenis

De gemeente Breda omvatte oorspronkelijk enkel de stad Breda binnen de vestinggordel. De oppervlakte hiervan besloeg slechts 30 ha. In 1869 werd de vesting geslecht. Hoewel Breda al in 1870 annexatieplannen had met betrekking tot het omliggende gebied, werden deze niet ingewilligd. Pas in 1927 werd een deel van de gemeente Teteringen geannexeerd om daar woningen op te bouwen. Ook een deel van Princenhage werd toen ingelijfd.

In 1942 werd de gemeente uitgebreid met een gedeelte van het grondgebied van de gemeenten Ginneken en Bavel (kern Ginneken) en het zuidelijk deel van Princenhage. Het restant wat niet bij Breda werd gevoegd van deze twee gemeenten, werd ingedeeld bij de gemeenten Nieuw-Ginneken en Prinsenbeek. Tenslotte vond de laatste annexatieronde plaats in 1997 waarbij de gemeenten Nieuw-Ginneken, Prinsenbeek en de gemeente Teteringen bij Breda zijn gevoegd.

3 Aangrenzende gemeenten

De buurgemeenten van Breda zijn: Alphen-Chaam, Drimmelen, Etten-Leur, Gilze en Rijen, Moerdijk, Oosterhout en Zundert in Nederland en Hoogstraten in België. Voor West-Brabant heeft de stad een regiofunctie.

Dichtstbijzijnde grote steden zijn in Nederland Tilburg, Roosendaal, Dordrecht en Bergen op Zoom en over de grens Antwerpen en Turnhout.

De stad is onderverdeeld in een aantal wijken:

4 Demografie

4.1 Inwonertal

In 1927, 1942 en 1997 vonden annexaties plaats en breidde Breda zich verder uit. In 1940 telde Breda ruim 50.000 inwoners. Halverwege de jaren vijftig was het aantal verdubbeld. Per 31 december 2008 had de gemeente een bevolking van 171.946 mensen (bron: CBS). De hele agglomeratie Breda telt ongeveer 272.000 mensen.

5 Topografie

- Lijst van oorlogsmonumenten in Breda

Topografische kaart van de gemeente Breda, per juni 2015.

6 Bezienswaardigheden en cultuur

6.1 Monumenten

In de gemeente zijn er een aantal rijksmonumenten en oorlogsmonumenten, zie:

- Lijst van rijksmonumenten in Breda (gemeente)
- Lijst van rijksmonumenten in Breda (plaats)

Grote Markt

6.2 Natuur

De gemeente wordt omgeven door de landschappelijke gebieden De Rith, het Liesbos, het Mastbos, de Teteringse heide, Cadettenkamp, Vrachelse heide en de Lage Vuchtpolder. Breda is befaamd om zijn bosrijke

Grote Kerk

Havermarkt

omgeving, vooral ten zuiden van de stad. Een ander natuurgebied is het Markdal. Het Mastbos is het oudste cultuurbos van Nederland. Het Liesbos bij Princenhage en het Ulvenhoutse Bos doen er niet veel voor onder. Naar het zuidoosten toe loopt het bosgebied over in de Chaamse bossen en het bos- en vennengebied van Strijbeek. Tezamen vormt dit uitgestrekte geheel van cultuurbossen een grote toeristische trekpleister. In Breda Noord bij de wijk de Asterd ligt het Haagse Beemdenbos en het natuur- en recreatiegebied de Vierde Bergboezem Breda. Bij Dorst (Noord-Brabant) ligt nog Boswachterij Dorst. In Breda-Zuid is een Bezoekerscentrum Wolfslaar waar regelmatig tentoonstellingen worden gehouden tevens is hier kinderboerderij Wolfslaar.

6.3 Media

Het plaatselijke dagblad van Breda is BN/De Stem, een regionale krant voor West-Brabant en Zeeland met een

Sint-Antoniuskathedraal

Markdal

Het Begijnhof

Bredaas katern. Daarnaast zijn er de gratis wekelijkse huis-aan-huis bladen als het Stadsblad en de Bredase Bo-

Het Wilhelminapark

de. Ook zijn er diverse buurt- en wijkbladen zoals het Haagse Beemden Nieuws, Buurtblad de Driesprong, Ons Blad.

Voorts is er regionale radio en regionale televisie, verzorgd door Omroep Brabant. Deze in Eindhoven gevestigde omroep heeft een dependance aan de Tuinzigtlaan in Breda, maar hiervandaan worden geen aparte uitzendingen verzorgd. Plaatselijk zijn twee lokale omroepen actief. Sinds 1982 Stads RTV Breda, die na het verliezen van de zendvergunning in 2013 alleen op internet uitzendt en sinds april 2013 BredaNu. Vanaf 1998 wordt tijdens carnaval door Baronie TV een marathonzending gehouden van de carnavalsactiviteiten in de Baronie van Breda. Sinds 2005 is er ook een commerciële tv omroep actief op kanaal 31 (Ziggo), genaamd Brabant10.

7 Politiek en bestuur

De burgemeester van Breda is Paul Depla

7.1 College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders bestaat uit:

- Paul Depla (politicus)|P. Depla (PvdA): Burgemeester, Openbare Orde, Bestuur en Veiligheid.
  - Takenpakket: Openbare orde en veiligheid, Externe Betrekkingen, Grensoverschrijdende Samenwerking, Burgerzaken, Representatie.
- Wethouder B. Bergkamp

Als portefeuillehouder Economische Zaken, Arbeidsmarkt, Sociale Zaken en Ruimtelijke Ontwikkeling is de heer Bergkamp verantwoordelijk voor: • Economische Zaken: Binnenstad, Citymarketing, Bedrijventerreinen, Ondernemersloket, BrIM,/REWIn/BOM, Achter

de Lange Stallen • Arbeidsmarkt: ATEA groep, Beleid, Decentralisatie participatie, werkgelegenheid • Sociale Zaken: Armoede- en welzijnsbeleid • Stedelijke Ontwikkeling: Ruimtelijke ordening, Structuurvisie Breda 2030, Via Breda, Claudius Prinsenlaan (inclusief Amphibia)

- Wethouder P.J. van Lunteren

In zijn portefeuille Financiën, Regio, Bouwen en Wonen, Welstand, Accommodaties en Jeugd is de heer Van Lunteren verantwoordelijk voor: • Financiën: Gemeentefinanciën inclusief Belastingssamenwerking West-Brabant • Regio • Bouwen en Wonen: Corporaties, Maatschappelijke opvang van kwetsbare groepen, Bouwen, Welstand, Gebiedsontwikkeling Teteringen • Accommodaties: Gemeentelijke vastgoed, Welstandsaccommodaties • Jeugd: CJG, Decentralisatie jeugdzorg, Jeugdbeleid

- Wethouder M. Haagh

Als portefeuillehouder Zorg, Wijkontwikkeling, Welzijn en Onderwijs is mevrouw Haagh verantwoordelijk voor: • Zorg: Decentralisatie WMO (beleid en uitvoering), Maatschappelijke participatie mensen met beperking, Mantelzorgers en vrijwilligers(werk), Volksgezondheid • Wijkontwikkeling: Sociale projecten in de wijk • Welzijn: OGGZ, Verslavingszorg • Onderwijs: Voor- en vroegschoolse educatie, Basis- en voortgezet onderwijs, Middelbaar beroeps, hoger en wetenschappelijk onderwijs, Volwasseneneducatie

- Wethouder (Vacant, na opstappen Groenlinks)

Met de portefeuille Cultuur, Duurzaamheid, Mobiliteit en Mondiaal Beleid is de heer Akinci verantwoordelijk voor: • Cultuur: Cultureel erfgoed, Monumentenzorg, Stadsarchief, Breda's Museum/MOTI, Nieuwe Vest/Bibliotheken, Evenementen • Duurzaamheid: Afvalservice, Dierenwelzijn, Groen en water, Natuur- en landschapontwikkeling, Natuur- en milieu-educatie, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant • Mobiliteit: Verkeer en vervoer, Parkeerbedrijf, HSL en Via Breda (coördinatie en mobiliteit) • Mondiaal Beleid

- Wethouder B. van den Berg

Met de portefeuille Wijk- en Dorpsnetwerken, Openbare Ruimte, Grondbedrijf, Sport, Toezicht en handhaving en Bedrijfsvoering is de heer Van den Berg verantwoordelijk voor: • Wijk- en Dorpsnetwerken: Wijk- en dorpsplannen wijkmanagers • Openbare ruimte: Beheer en onderhoud • Grondbedrijf: Grondbedrijf, Vastgoedontwikkeling, Via Breda (businesscase) • Sport: Sportaccommodaties, Sportbeleid, Topsport • Toezicht en handhaving • Bedrijfsvoering: Communicatie, Dienstverlening, Personeel en Organisatie

7.2 Gemeenteraad

De gemeenteraad van Breda is sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014 als volgt verdeeld:

7.3 Millennium Gemeente

Breda is in oktober 2007 de 45e Millennium Gemeente geworden.

7.4 Stedenbanden

Breda heeft jumelages met:

- Vélines (Frankrijk)
- Wrocław (Polen)
- Zakopane (Polen)

Tevens maakt Breda deel uit van de Unie van de Oranjesteden.

- Buren (Nederland)
- Diest (België)
- Dillenburg (Duitsland)
- Hoeven (Nederland)
- Orange (Frankrijk)
- Steenbergen (Nederland)

als wel de samenwerkingsverband met Europese Regio's.

- Calais (Frankrijk)
- Kent (Verenigd Koninkrijk)

7.5 Bibliotheken

De Openbare Bibliotheek heeft één hoofdvestiging in het centrum en negen nevenvestigingen.

8 Bekende Bredanaars

Een persoon die geboren is in Breda, noemt men een Bredanaar. Bekende Bredanaars in de muziek zijn/ waren onder anderen Tijs Verwest (Tiësto), Cor Fijneman, Corry Brokken, Pierre Kartner, Corry Konings, Robin de Raaff en Dries van Kuijk (Colonel Parker), de manager van Elvis Presley. In de politiek zijn vooral de Bredanaars Hans van Mierlo en Onno Ruding bekend. In de

sport heeft Breda onder meer voetballers Ton Lokhoff, Antoon "Rat" Verlegh, Kees Rijvers, Leo Canjels, wielrenner Frits Pirard en motorcoureurs Jurgen en Patrick van den Goorbergh voortgebracht. Ook in Breda geboren is Sylvie Meis die getrouwd was met voetballer Rafael van der Vaart.

9 Externe links

- Officiële website van Breda
- Stadsarchief Breda
- Nieuwswebsite voor Breda
- Monumentenboek baronie Breda

51° 35' NB, 4° 47' OL

10 Tekst-en beeldbronnen, medewerkers, en licenties

10.1 Tekst

- **Breda (gemeente)** *Bron:* [https://nl.wikipedia.org/wiki/Breda_\(gemeente\)?oldid=44574249](https://nl.wikipedia.org/wiki/Breda_(gemeente)?oldid=44574249) *Bijdragers:* Romaine, Robbot, Bob.v.R, Robot-Michiel1972, Ronn, Bramvr, Apdency, Sumurai8, Halandinh, Mexicano, MoiraMoir, BotteHarry, CommonsDelinker, Pelikana, ARVER, Fred Lambert, Sander1453, Janwillemvanaalst, Arne pronk, Cync, Goudsbloem, RomaineBot, Sjoerddebruin, Bakel123, Rein1953, MerllwBot, Grmbl76, Ikkenickdanniet, GerardKuys, Addbot, PhoBo, MatthijsWiki, AMWB, Foutjeweg, Gemeente Breda en Anoniem: 11

10.2 Beelden

- **Bestand:Beginhofje_Breda_December_2010.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/db/Beginhofje_Breda_December_2010.jpg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Lffis
- **Bestand:Bevolkingspiramide_2008_-_CBS_gemeentecode_0758.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/38/Bevolkingspiramide_2008_-_CBS_gemeentecode_0758.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* own work using CBS data *Oorspronkelijke artiest:* Michiel1972
- **Bestand:Breda_-_Grote_of_Onze-Lieve-Vrouwekerk_2.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f3/Breda_-_Grote_of_Onze-Lieve-Vrouwekerk_2.jpg *Licentie:* CC-BY-SA-3.0 *Bijdragers:* Verplaatst vanaf nl.wikipedia naar Commons. *Oorspronkelijke artiest:* Fnorp op de Nederlandstalige Wikipedia
- **Bestand:Breda_kasteel.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Breda_kasteel.jpg *Licentie:* CC-BY-SA-3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* M.Minderhoud
- **Bestand:Breda_wapen.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Breda_wapen.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* amaliavansolms.org *Oorspronkelijke artiest:* Arch
- **Bestand:Brosen_windrose_nl.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d6/Brosen_windrose_nl.svg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* Image:Brosen windrose.svg *Oorspronkelijke artiest:* GeertW
- **Bestand:Commons-logo.svg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Commons-logo.svg> *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* This version created by Pumbaa, using a proper partial circle and SVG geometry features. (Former versions used to be slightly warped.) *Oorspronkelijke artiest:* SVG version was created by User:Grunt and cleaned up by 3247, based on the earlier PNG version, created by Reidab.
- **Bestand:Flag_of_Belgium_(civil).svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/92/Flag_of_Belgium_%28civil%29.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Flag_of_Breda.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b3/Flag_of_Breda.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* SVG is own work. *Oorspronkelijke artiest:* Original by Quistnix.
- **Bestand:Flag_of_France.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c3/Flag_of_France.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* http://www.diplomatie.gouv.fr/de/frankreich_3/frankreich-entdecken_244/portrat-frankreichs_247/die-symbole-der-franzosischen-republik_260/trikolore-die-nationalfahne_114.html *Oorspronkelijke artiest:* This graphic was drawn by SKopp.
- **Bestand:Flag_of_Germany.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/ba/Flag_of_Germany.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Flag_of_the_Netherlands.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/Flag_of_the_Netherlands.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Zscout370
- **Bestand:Gem-Breda-OpenTopo.jpg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f3/Gem-Breda-OpenTopo.jpg> *Licentie:* CC BY-SA 4.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Janwillemvanaalst
- **Bestand:Internet-web-browser.svg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/74/Internet-web-browser.svg> *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* The Tango! Desktop Project *Oorspronkelijke artiest:* The people from the Tango! project
- **Bestand:Map_-_NL_-_Municipality_code_0758_(2009).svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6a/Map_-_NL_-_Municipality_code_0758_%282009%29.svg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* own work , using CBS data *Oorspronkelijke artiest:* Michiel1972 (talk) 23:25, 24 January 2009 (UTC)
- **Bestand:North_Brabant-Flag.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a2/North_Brabant-Flag.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Nuvola_single_chevron_right.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ee/1rightarrow_blue.svg *Licentie:* LGPL *Bijdragers:* 1rightarrow.png: *Oorspronkelijke artiest:* en:David Vignoni, User:Stammered
- **Bestand:P1000876Haven.JPG** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/66/P1000876Haven.JPG> *Licentie:* CC BY 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* G.Lanting
- **Bestand:P1000886Havermarkt.JPG** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/P1000886Havermarkt.JPG> *Licentie:* CC BY 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* G.Lanting
- **Bestand:P1000908copyGrote_Markt_Breda.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1b/P1000908copyGrote_Markt_Breda.jpg *Licentie:* CC BY 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* G.Lanting

- **Bestand:P1000965copySint-Antoniuskathedraal.jpg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/37/P1000965copySint-Antoniuskathedraal.jpg> *Licentie:* CC BY 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* G.Lanting
- **Bestand:P1010601copy1Markdal.jpg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/09/P1010601copy1Markdal.jpg> *Licentie:* CC BY 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* G.Lanting
- **Bestand:Portal_icon.svg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c9/Portal.svg> *Licentie:* CC BY 2.5 *Bijdragers:*
  - Portal.svg*Oorspronkelijke artiest:* Portal.svg: Pepetps
- **Bestand:Wilhelminapark.jpg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d7/Wilhelminapark.jpg> *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?

10.3 Content license

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0